

Word je mediawijs dankzij de eindtermen?

Karl Desloovere en Willy Sleurs, Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming

Cultuur krijgt vorm via uiteenlopende uitdrukkingsmiddelen of media. Om cultuur te begrijpen en hieraan actief deel te nemen is het een vereiste dat mensen vaardig kunnen omgaan met deze media. Mediawijsheid is een kwestie van zowel omgaan met mediatechnologie als met media-inhoud. En de mediagebruiker wordt steeds jonger.

SLEUTELCOMPETENTIES

Daarom heeft mediawijsheid een prominente plaats gekregen in de gemeenschappelijke stam van 'sleutelcompetenties' van de vakoverschrijdende eindtermen voor het secundair onderwijs. Deze eindtermen zijn als volgt geformuleerd:

De leerlingen gaan alert om met media (eindterm 14);

De leerlingen participeren doordacht via de media aan de publieke ruimte (eindterm 15).

Beide eindtermen zijn toepasbaar in een zeer brede waaier van vakken, projecten en vakoverschrijdende contexten. In wezen beklemtonen beide eindtermen twee belangrijke aspecten van mediawijsheid: Ze verwijzen (1) naar een alerte omgang met de media en (2) naar een doordachte participatie aan de publieke ruimte.

Een alerte omgang impliceert dat de gebruiker – in dit geval de leerling – waakzaam, wakker, 'bijdehand' en gevat

omgaat met media. De waaier van mogelijkheden om met anderen in interactie te treden is namelijk de laatste jaren exponentieel toegenomen. In dit verband spreekt men gaandeweg over de functies van zender en ontvanger. Tot voor kort was de zenderfunctie vaak in handen van een beperkte groep van personen en organisaties. Informatie stroomde over het algemeen in één richting, namelijk van de informatiebron (radio, tv, krant, website, ...) naar de ontvanger. Vandaag verloopt deze informatie meer en meer in beide richtingen.

De tweede eindterm legt ook de nadruk op een doordachte omgang met de media. Dit betekent veel meer dan louter kritisch omgaan met media: Doordat gebruikers ook vaker als zenders van 'informatie' optreden neemt immers het gevaar op misbruik van de uitgezonden boodschappen en informatie toe. De verantwoordelijkheid bij het gebruik van media komt daardoor voor een groot stuk bij de gebruiker te liggen.

VOORWAARDEN

Scholen beslissen autonoom op welke manier zij vorm en inhoud geven aan beide eindtermen. Maar het ligt voor de hand dat

men mediawijsheid enkel kan nastreven als aan een aantal voorwaarden wordt voldaan:

- leerlingen moeten voldoende kennis hebben van media om informatie te kunnen vinden;
- ze moeten zich bewust zijn van het feit dat het gebruik van digitale media ook sporen nalaat;
- ze moeten het ruimte- en tijdsperspectief van de verschillende media kunnen inschatten, bijvoorbeeld inzien dat geposte filmpjes op het web zeer ruim worden verspreid en een 'duurzaam' karakter hebben;
- ze moeten voldoende kritisch kunnen oordelen over de betrouwbaarheid van informatie;
- ze moeten zich bewust zijn van verplichtingen en verantwoordelijkheden m.b.t. het gebruik van media; in het bijzonder gaat het om respecteren van privacy, reglementair downloaden van informatie, toepassen van het auteursrecht enz.

Deze vakoverschrijdende eindtermen gelden voor alle leerlingen secundair onderwijs, ongeacht de onderwijsvorm of de graad waarin ze school lopen. Scholen kunnen daarom verschillende leerlijnen rond mediawijsheid uittekenen waarbij

aandacht gaat naar het ontwikkelingsstadium waarin de leerlingen zich bevinden, naar de onderwijsvorm waarin ze les volgen enz., zodat elke leerling voldoende gewapend is om 'wijs' met media om te gaan. ■■

“EEN ALERTE ONGANG IMPLICEERT DAT DE LEERLING WAAKZAAM, WAKKER, 'BIJDEHAND' EN GEVAT OMGAAT MET MEDIA.”